

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: ЛЕКСИЧНА СЕМАНТИКА В СИНХРОНІЇ ТА ДІАХРОНІЇ

Дисципліни за вільним вибором аспіранта

ВИКЛАДАЧІ:

Тетяна Михайлівна Полякова, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник
e-mail: polyakovamihajlina@ukr.net

Аліна Володимирівна Гончаренко, кандидат філологічних наук, науковий співробітник
e-mail: goncharenko.al.v@gmail.com

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 3 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 30 год. (20 год. лекцій, 10 год. семінарів)

Самостійна робота слухачів курсу: 60 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

Курс подає відомості про предметно-поняттєве значення слова й сприяє формуванню систематизованих наукових знань про традиційні й нові підходи до класифікації та кваліфікації лексичних явищ, виробленню навичок самостійних спостережень над різними структурами в лексикографічних виданнях. Вивчення дисципліни передбачає розгляд найважливіших понять семантики, питань структури, ієрархічності будови лексичного значення, а також основних методів відтворення семантичної структури слова та речення.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета курсу – поглиблення та систематизація теоретичних знань аспірантів на базі попередньо вивчених лінгвістичних дисциплін; ознайомлення з основним колом проблем лексичної семантики; забезпечення багатовекторного вивчення актуальних проблем із зазначеної дисципліни; сприяння ефективному засвоєнню сучасних методів і методик у дослідженні лексичного значення.

Завдання курсу:

- визначити предмет і об'єкт лексичної семантики як наукової дисципліни, ознайомити аспірантів із теоретичними положеннями лексичної семантики, окреслити проблематику досліджень;
- розглянути розвиток семантичних концепцій та ознайомити аспірантів зі сформованим на початку ХХІ ст. розумінням лексичної семантики;
- з'ясувати характер взаємозв'язку між мовою та мисленням, семантичною та поняттєвою структурою слова, розмежувати у свідомості аспірантів мовну сферу з мовними знаками, які є носіями лексичного значення і змісту;
- продемонструвати зв'язок лексичної семантики з іншими напрямками лінгвістики: лексикографією, фразеографією, когнітивною лінгвістикою, психолінгвістикою, етнолінгвістикою, соціолінгвістикою, комунікативною лінгвістикою, лінгвокультурологією та ін.;
- надати знання сучасної наукової парадигми у сфері філології, динаміки її розвитку, системи методологічних принципів і методичних прийомів лінгвістичного дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
<p>Виявляти конкретні семантичні факти на лексичному рівні.</p> <p>Визначати лексичне значення слова, встановлювати типи й види лексичного значення, відтворювати семантичну структуру слова (ієрархічність будови).</p> <p>Застосовувати методи семантичного аналізу слова.</p> <p>Визначати типологію семантичних трансформацій</p>	<p>Опрацювання рекомендованої літератури. Групове обговорення. Наукова дискусія.</p>	<p>Поточний контроль. Колегіальне оцінювання</p>
<p>Здійснювати семантико-стилістичний і соціолінгвістичний аналіз лексеми у зв'язаному тексті.</p> <p>Визначати характер взаємозв'язку між мовою та мисленням, семантичною та поняттєвою структурою слова.</p>	<p>Підготовка наукових доповідей. Групове обговорення.</p>	<p>Поточний контроль. Підсумковий контроль.</p>
<p>Дотримуватися принципів академічної доброчесності й високої академічної культури</p>	<p>Виконання письмових робіт відповідно до вимог. Індивідуальне завдання 1, 2, 3.</p>	<p>Поточний контроль. Підсумковий контроль.</p>

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Курс спрямований на поглиблення знань слухачів про базові поняття лексичної семантики, її природу, основні аспекти, системні синтагматичні й парадигматичні характеристики лексеми, сутність та особливості первинної і вторинної номінації, причини й наслідки семантичних зрушень. Результатом вивчення дисципліни має стати здатність до критичного аналізу та застосування теоретичних і практичних знань у галузі лексичної семантики для власних наукових досліджень.

Тематичний план

№ з/п	Теми лекційних та практичних занять	Кількість годин
Лекція 1	<p>Семасіологія на сучасному етапі. Предмет, об'єкт, завдання</p> <p>1. Лексична семантика як складова семіотики. Семасіологія, її місце в системі лінгвістичних наук. 2. Зв'язок семасіології з ономасіологією, ономастиком та етимологією. Поняття про семантику та її різновиди. 3. Учення про лексичне значення слова. Центральні</p>	2 год

	проблеми сучасної семасіології.	
Лекція 2	<p align="center">Аспекти лексичного значення</p> <p>1. Слово як основна мовна одиниця і знак. План виразу і план змісту слова. Асиметрична природа слова.</p> <p>2. Поняття лексеми, її ознак і функцій. Природа лексичного значення. Лексичне значення і поняття: подібність і відмінність, взаємозв'язок між поняттям і лексичним значенням слова. Лексичне значення і смисл.</p> <p>3. Емоційно-експресивні конотації слова як вияв прагматичного аспекту його лексичного значення. Лексико-синтагматичний і лексико-парадигматичний підаспекти синтактичного аспекту лексичного значення. Лексико-семантична валентність слова. Історична змінність лексичних значень. Типологія лексичних значень.</p>	2 год
Лекція 3	<p align="center">Номінативна функція слова та явище номінації</p> <p>1. Поняття про сутність номінації. Роль номінативних процесів у розвитку лексикону мови.</p> <p>2. Шляхи реалізації номінативних процесів: словотворення, зміни значень, лексикалізація, фразеологізація, розгортання. Номінативні засоби мови.</p> <p>3. Природа номінативного процесу. Первинна однослівна і неоднослівна номінація. Вторинна номінація. Номінація в некодифікованій розмовній мові. Реагування номінативних засобів на зміни в житті соціума. Тенденції в номінації.</p>	2 год
Семинар 1	<p align="center">Семасіологія на сучасному етапі розвитку лінгвістики. Лексичне значення слова як категорія мови</p> <p>1. Семасіологія як наука. Сутність поняття «лексичне значення слова». Типи лексичних значень слів. Словникове значення і проблеми лексичного значення.</p> <p>2. Типи значень слів і типи словників: «енциклопедичний» та «наївний» (мовно-семантичний опис значення).</p> <p>3. Метод компонентного аналізу слова. Поєднання лексикографічних даних з результатами компонентного аналізу. Відтворення семантичної структури лексеми.</p> <p align="center"><i>Індивідуальне завдання 1:</i> самостійні роботи за окремими питаннями лекції, написання конспекту, робота з лексикографічною літературою.</p>	2 год
Лекція 4	<p align="center">Семантична структура слова та динамічні процеси в ній</p> <p>1. Семантична структура слова: поняття про компоненти семантичної структури слова. Типи сем. Метод компонентного аналізу. Семантична структура слова у синхронії та діахронії.</p> <p>2. Проблема полісемічності слова. Протиставлення лексико-семантичних варіантів полісемічних слів за набором сем. Внутрішня форма слова у семантичній структурі лексеми. Поняття семантичних змін. Причини семантичних зрушень.</p> <p>3. Основні різновиди семантичних зрушень, які зумовлені мовним консерватизмом і мовним розвитком. Регулярні та</p>	2 год

	одиночні зміни значень. Наслідки семантичних трансформацій. Семантичні закони.	
Лекція 5	<p align="center">Полісемія, її типи та шляхи формування</p> <p>1. Лексична полісемія як одна з мовних універсалій. Проблема визнання й заперечення полісемії як явища. 2. Пряме номінативне і вивідне номінативне значення. Динаміка сукупності значень. Мовна економія. Асиметрія знака і значення. Джерела полісемії. Топологічні типи полісемії. 3. Метафора, метонімія та синекдоха як семантичні процеси. Види опозиції лексико-семантичних варіантів багатозначної лексики (асоціативна та асоціативно-смилова багатозначність).</p>	2 год
Лекція 6	<p align="center">Функції полісемії</p> <p>1. Ономазіологічні та семасіологічні підходи у вивченні полісемії. Полісемія як семасіологічна категорія. 2. Явище «перетину» різновидів семантичного поля (смилових сфер лексики) у межах лексики. 3. Головні та другорядні функції полісемії.</p>	2 год
Семінар 2	<p align="center">Семантична структура слова та динамічні процеси в ній</p> <p>1. Типи лексичних значень: структурне, сигніфікативне, денотативне, прагматичне, референційне, метамовне, контекстне, концептуальне, конотаційне. 2. Конотативне значення слова. Типи конотацій. Поняття оцінної конотації. Роль оцінного компонента в семантичній структурі слова.</p>	2 год
Семінар 3	<p align="center">Полісемія, її природа і типи</p> <p>1. Полісемія як мовне явище. 2. Поняття «внутрішньої форми слова». Взаємозв'язок понять «полісемія» та «внутрішня форма слова». 2. Різновиди полісемічних рядів. 3. Механізми утворення полісемічного ряду. <i>Індивідуальне завдання 2:</i> самостійні роботи за окремими питаннями лекції, написання конспекту, робота з лексикографічною літературою.</p>	2 год
Лекція 7	<p align="center">Лексико-семантична система мови</p> <p>1. Поняття лексико-семантичної системи мови, її вияви. Нарощення значень слова. Лексико-семантична і лексико-граматична сполучуваність словесних знаків. 2. Системні відношення в лексиці. Лексико-семантичне поле, група, ряд. Відношення синонімії, антонімії, конверсії, гіпонімії як вияв парадигматичних відношень. 3. Контекстуальні зв'язки слова. Асоціативно-дериваційні зв'язки за формою та змістом. Явище «народної етимології». Зумовленість лексичного значення слова системними відношеннями.</p>	3 год
Лекція 8	<p align="center">Лексико-семантичні відношення в лексичній системі</p>	3 год

	<p>1. Характер лексико-семантичних відношень у лексичній системі. Синонімія, її причини і наслідки. Класифікація синонімів. Квасисиноніми. Синонімічний ряд, гніздо, домінанта.</p> <p>2. Омонімія, шляхи її виникнення. Класифікація омонімів. Міжмовні омоніми. Деомонімізація. Відношення омолексії, паралексії, гетеролексії в близькоспоріднених мовних системах. Паронімічні відношення в лексико-семантичній системі. Види паронімів.</p> <p>3. Антонімія. Логічна основа протиставлення опозицій. Семантичні типи антонімів. Мезоніми. Антонімічні відношення у зв'язку з полісемією, синонімією, гіперогіпонімією. Конверсія при антонімічних відношеннях. Гіперонімія та гіпонімія. Польова структура лексико-семантичної системи.</p>	
Лекція 9	<p align="center">Психолінгвістика як прикладна галузь мовознавства</p> <p>1. Сутність психолінгвістичного аспекту вивчення лексичної семантики.</p> <p>2. Методи дослідження психолінгвістики.</p> <p>3. Асоціативні норми слів.</p>	2 год
Семінар 4	<p align="center">Основні категорії семасіологічного та ономасіологічного аспектів лексичної семантики</p> <p>1. Парадигматичні та синтагматичні зв'язки лексеми як мініконтексти.</p> <p>2. Парадигматичні відношення між мовними одиницями.</p> <p>3. Лексична семантика в синтагматичному вимірі.</p>	2 год
Семінар 5	<p align="center">Семантична структура слова в синхронії та діахронії</p> <p>1. Ядро та периферія лексичного фонду мови.</p> <p>2. Причини мовної архаїзації. Типологія архаїзмів.</p> <p>3. Механізми неологізації.</p> <p><i>Індивідуальне завдання 3:</i> самостійні роботи за окремими питаннями лекції, написання конспекту, робота з лексикографічною літературою.</p>	2 год

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на практичному занятті	5	5	25
Поточне тестування	1	20	20
Самостійна робота	3	10	30
Реферативна робота (написання реферату зі спеціальності)	1	25	25
Разом:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності аспіранта за кожним із запланованих видів робіт здійснюють відповідно до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів	Критерії оцінювання
------------	-----------------	---------------------

	за один вид робіт	
Реферативна робота (написання реферату зі спеціальності)	21–25	Роботу виконано й подано вчасно. Текст структурований, логічний, містить елементи проблемного підходу. Автор демонструє належний рівень знань і розуміння теми, володіння нормами української літературної мови. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	15–20	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність із темою. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовностилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1–14	Роботу подано із запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження, порушення норм академічної доброчесності.
Самостійна робота (підготовка наукових доповідей з тем для самостійного опрацювання)	10	Доповідь підготовлена й виголошена вчасно, із максимальним використанням рекомендованої літератури. Доповідь структурована, послідовна, містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповідати на запитання аудиторії.
	5–9	Доповідь підготовлена й виголошена вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1–4	Доповідь містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні питання.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
91–100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
81–90	B (дуже добре)	Добре	
71–80	C (добре)		
66–70	D (задовільно)	Задовільно	
60–65	E (достатньо)		
30–59	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1–29	F		

	(неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)		
--	---	--	--

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до екзамену) становить 30 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче від 29 балів) аспірант зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» аспірант має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії аспірант може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань та загалом освітньо-науковий процес мають відповідати вимогам «Положення про академічну доброчесність наукових співробітників та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України» (затверджене на засіданні вченої ради Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України 28 листопада 2019 р. (протокол № 9)).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

- Арутюнова Н.Д.* Типы языковых значений (оценка, событие, факт). – Москва, 1988.
- Арутюнова Н.Д., Падучева Е.В.* Истоки, проблемы и категории прагматики / Н.Д. Арутюнова, Е.В. Падучева // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 16. – М., 1985.
- Бережан С.Г.* Семантическая эквивалентность лексических единиц. – Кишинев, 1973.
- Бочкарев А.Е.* Семантика. Основной лексикон. – Нижний Новгород, 2014.
- Ващенко В.С.* Українська семасіологія: Типологія лексичних значень. – Дніпропетровськ, 1981.
- Вежбицка А.* Язык. Познание. Культура. – М., 1996.
- Виноградов В.В.* Основные типы лексических значений слова / В.В. Виноградов // Избранные труды: Лексикология и лексикография. – М., 1977. – С. 162–189.
- Городецкий Н.Б.* К проблеме семантической типологии. – М., 1969.
- Денисов П.Н.* Лексика русского языка и принципы ее описания. – М., 1993.
- Жайворонок В.В.* Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць / В.В. Жайворонок // Мовознавство. – 1999. – № 6. – С. 32–46.
- Звегинцев В.А.* Семасіологія. – Москва, 1957.
- Карцевский С.И.* Об асимметричном дуализме лингвистического знака // Звегинцев В. А. (сост.) История языкознания XIX – XX вв. в очерках и извлечениях. Ч. 2. – М., 1965.
- Кронгауз М.А.* Семантика. – М., 2001.
- Кобозева И.М.* Лингвистическая семантика. – М., 2000.
- Комлев Н.Г.* Слово в речи. Денотативные аспекты. – М., 2003.
- Крысин Л.П.* Современный русский язык. Лексическая семантика. Лексикология. Фразеология. Лексикография. – М., 2009.
- Кузнецова Э.В.* Лексикология русского языка. – М., 1982.
- Лайонз Дж.* Введение в теоретическую лингвистику. – М., 1978.
- Левицкий В.В.* Статистическое изучение лексической семантики. – К., 1989.
- Лексикология / Современный русский язык: Учеб. для филол. спец. высших учебных заведений // В.А. Белошапкова, Е.А. Брызгунова, Е.А. Земская и др.; под ред. В.А. Белошапковой. – 3-е изд., испр. и доп. – М., 1999. – С. 190–285.*
- Мартинovich Г.А.* Введение (о некоторых проблемах изучения лексической семантики и лексической системности) / Г.А. Мартинovich // Текст и эксперимент. – СПб., 1993. – С. 3–44.
- Никитин М.В.* Основы лингвистической теории значения. – М., 1988.

- Новиков Л.А.* Семантика русского языка. – Москва, 1982.
Павиленис Р. Проблема смысла. – М., 1983.
Падучева Е.В. Семантические исследования. – М., 1996.
Падучева Е.В. О семантической деривации: слово как парадигма лексем / Е.В. Падучева // Русский язык сегодня: Сб. памяти Д.Н. Шмелева. – М., 2000. – С. 395–417.
Плотников Б.А. Основы семасиологии. – Минск, 1984.
Посох А.В. Компонентный анализ семантики. Методы изучения лексики. – Минск, 1977.
Психолінгвістическіе проблемы семантики. – М., 1983.
Розлогова Е.Э. Семантические инварианты. Лексико-когнитивный анализ лексики естественного языка. – М., 1988.
Русский язык конца XX столетия (1985–1995) / Отв. ред. Е.А. Земская. – М., 1996.
Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: [підручник]. – Полтава, 2008.
Соколовская Ж.П. Проблемы системного описания лексической семантики. – К., 1990.
Стернин И.А. Лексическое значение слова в речи. – Воронеж, 1985.
Толстой Н.И. Некоторые проблемы сравнительной славянской семасиологии / Н.И. Толстой // Славянское языкознание: VI международный съезд славистов (Прага, 1968): Доклады. – М., 1968.
Трубачов О.Н. Этимологические исследования и лексическая семантика / О.Н. Трубачов // Принципы и методы семантических исследований. – М., 1976. – С. 147–179.
Филлмор Ч.Дж. Основные проблемы лексической семантики / Ч.Дж. Филлмор // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. XII: Прикладная лингвистика. – М., 1983.
Фрумкина Р.М. Психолінгвістика: учебник. – М., 2006.
Уфимцева А.А. Лексическое значение: принцип семиологического описания лексики. – М., 2010.
Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики (на материале русского языка). – М., 1973.
Шмелёв Д. Н. Современный русский язык: Лексика. – М., 1977.
Щур Г.С. Теория поля в лингвистике. – Москва, 1974.
Grzegorzczkova R. Teoretyczne i metodologiczne problemy semantyki w perspektywie tzw. kognitywnej teorii języka // Studia semantyczne, Warszawa, 1993, S. 9–22.
Ogden C.K., Richards I.A. The meaning of meaning. – N.-Y., 1927.

Словники

- Лингвистический энциклопедический словарь / Под ред. В.Н. Ярцевой. – М., 1990.
Українська мова: Енциклопедія. – К., 2007.
Ахматова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1969.
Русский семантический словарь: Опыт автоматического построения тезауруса: от понятия к слову / Сост. Ю.Н. Караулов, В.И. Молчанов, В.А. Афанасьев, Н.В. Михалев; отв. ред. С.Г. Бархударов. – М., 1982.
Селіванова Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.
Crystal D. An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages. – Oxford, 1992.
Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge, 1992.
Encyklopédia Jazykovedy. – Bratislava, 1993.

Додаткова література

- Апресян Ю.Д.* Значение и употребление / Ю.Д. Апресян // Вопросы языкознания. – 2001. – № 4. – С. 3–22.
Арутюнова Н.Д. Лингвистические проблемы референции / Н.Д. Арутюнова // Новое в зарубежной лингвистике (проблемы референции). – М., 1982.
Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Языковая концептуализация мира. – М., 1997.
Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. – М., 1984.
Жайворонок В.В. Слово в етнологічному контексті / В.В. Жайворонок // Мовознавство. – 1996. – № 1.
Залевская А.А. Слово в лексиконе человека: Психолінгвістическе исследование. – Воронеж, 1990.
Зализняк Анна А. Многочисленность в языке и способы ее представления. – М., 2006.
Иванова Л.П. Методы лингвистических исследований: Учеб. пособие. – К., 1995.
Исследования по семантике: Семантика и функционирование лингвистических единиц: Сб. научн. трудов. – Уфа, 1989.

- Караулов Ю.Н.* Активная грамматика и ассоциативно-вербальная сеть. – М., 1999.
- Караулов Ю.Н.* Общая и русская идеография. – М., 1976.
- Караулов Ю.Н.* Семантический гештальт ассоциативного поля и образы сознания / Ю.Н. Караулов // Языковое сознание. Содержание и функционирование. – М., 2000. – С. 107–109.
- Космеда Т.А., Гажева И.Д.* Аспекти й методика вивчення слова у контексті зміни лінгвістичних парадигм / Т.А. Космеда, І.Д. Гажева // Мовознавство. – 1999. – № 1.
- Кочерган М.П.* Про системність у лексиці та семантиці / М.П.Кочерган // УМЛШ. – 1976. – № 4.
- Крысин Л.П.* Социальные ограничения в семантике и сочетаемости языковых единиц / Л.П. Крысин // Семиотика и информатика. – Вып. 28. – М., 1986.
- Курилович Е.* Очерки по лингвистике. – М., 1962.
- Левицкий В.В., Стернин И.А.* Экспериментальные методы в семасиологии. – Воронеж, 1989.
- Лексическая семантика / Современный русский язык. Тематический контроль // С.В. Махонь, И.Э. Ратникова, Е.А. Тихомирова. – Минск, 2005. – С. 22–38.*
- Манакін В.М.* Фактори семантичних перетворень у мові / В.М.Манакін // Мовознавство. – 1988. – № 6.
- Мельничук И.А.* Русский язык в модели «Смысл↔Текст». – Вена, 1995.
- Михневич А.Е.* Паралексы / А.Е.Михневич // Русский язык: межведом. сб. – Минск, 1981.
- Муромцева И.В.* Енантіосемія як спосіб номінації в сучасній українській мові / І.В. Муромцева // Українська мова : історія і стилі. – Харків, 1992. – С. 76–97.
- Мусяченко В.П.* Функционально-семантическая категория игры в русском языке. – М., 1997.
- Очерки по сравнительной семасиологии германских, балтийских и славянских языков / А.П. Непокупный, Н.Н. Быховец, В.А. Пономаренко и др. – К., 2005.*
- Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П.* Українське термінознавство. – Львів, 1994.
- Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира. – М., 1988.*
- Потебня А.А.* Мысль и язык / А.А. Потебня // Эстетика и поэтика. – М., 1976. – С. 35–214.
- Растье Ф.* Интерпретирующая семантика. – Нижний Новгород, 2001.
- Рудяков А.Н.* Опыт системного описания лексико-семантических групп. – К., 1998.
- Соколов О.М.* Вопросы структурно-семантической дивергенции в лексике. – Нежин, 2009.
- Стишов О.А.* Особливості розвитку лексичного складу української мови кінця ХХ ст. / О.А. Стишов // Мовознавство. – 1999. – № 1.
- Тараненко О.О.* Метонімія і еліпсис (деякі питання) / О.О. Тараненко // Мовознавство. – 1988. – № 5.
- Тараненко О.О.* Розвиток антонімічних відношень у багатозначних словах / О.О. Тараненко // УМЛШ. – 1977. – № 1. – С. 32–39.
- Тараненко О.О.* Полісемічний паралелізм і явище семантичної аналогії. – К., 1980.
- Терехова Д.І.* Особливості сприйняття лексичної семантики слів: Психолінгвістичний аспект. – К., 2000.
- Эко Умберто.* Отсутствующая структура. Введение в семасиологию / Пер. с итал. В.Г. Резник и А.Г. Поганяйло. – СПб., 2004.

Рекомендовані електронні ресурси

- Абрашина Е. Н.* Лексическая семантика русского языка: <https://old.mgpu.ru/materials/27/27358.doc>.
- Апресян Ю. Д.* Лексическая семантика: <https://books.google.com.ua/books?isbn=5962409639>.
- Лебедева Н. Б.* Многослойность лексической семантики: www.metodichka.x-pdf.ru/...1272682-3-sovremenniy-russkiy-yazik-leksika-smantika.
- Михайлова О. А.* Ограничения в лексической семантике: семасиологический и лингвокультурологические аспекты: elar.urfu.ru/handle/10995/23869.

Рахилина Е. В., Плунгян В. А. О лексико-семантической типологии: aquamotion.narod.ru/3-Rakhilina-Plungian.pdf.

Розанова З. И., Эмер Ю. А. Семантика (лексический уровень языка): chamo.lib.tsu.ru/lib/item.id=chamo:244291.

*Затверджено на засіданні
вченої ради Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
3 вересня 2020 р. (протокол № 5)*